EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 23.2.2022
SWD(2022) 43 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

Spremni dokument

k Predlogu

DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti in spremembi Direktive (EU) 2019/1937

{COM(2022) 71 final} - {SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} -
{SWD(2022) 39 final} - {SWD(2022) 42 final}

Povzetek

Ocena učinka predloga direktive o trajnostnem upravljanju podjetij

A. Potreba po ukrepanju

V čem je težava in zakaj gre za težavo na ravni EU?

Glavna obravnavana težava je **potreba po okrepitvi trajnostnosti v sistemih upravljanja in vodenja podjetij** z dvema razsežnostma: 1) **interesi deležnikov in (trajnostna) tveganja za podjetje, povezana z deležniki, se ne upoštevajo dovolj** v sistemih obvladovanja tveganj podjetij in njihovih odločitvah; 2) podjetja **ne blažijo v zadostni meri svojih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje**, nimajo ustreznih sistemov upravljanja in vodenja ter nimajo ustreznih ukrepov za ublažitev negativnih vplivov. **Vzroki** težav so **nedelovanje trga**, na primer kratkoročna naravnanost podjetij in direktorjev, ter **regulativne pomanjkljivosti** zaradi nejasnih in različnih nacionalnih pravil (vključno z nastajajočimi) ter neučinkovitih prostovoljnih okvirov. Težava ima **razsežnost EU**, saj podjetja in vlagatelji poslujejo čezmejno, dobavne verige so nadnacionalne, opredeljeno nedelovanje trga pa je sistemsko. Težava **naj bi se sčasoma še povečala**: prepoznavanje tveganj in ozaveščenost naj bi se izboljšala, vendar se pričakuje, da spremembe ne bodo dovolj hitre, enakomerne, sistemske in razširjene.

Kaj naj bi prinesla ta pobuda?

Splošni cilj je bolje izkoristiti potencial enotnega trga z namenom prispevanja k prehodu na trajnostno gospodarstvo, spodbujanja doseganja trajnostne vrednosti ter izboljšanja dolgoročne uspešnosti in odpornosti podjetij EU. **Posebni cilji** so: pojasnitev, kaj se od direktorjev pričakuje pri izpolnjevanju njihove dolžnosti, da delujejo v interesu podjetja; spodbujanje vključevanja tveganj in vplivov glede trajnostnosti v obvladovanje tveganj v podjetjih; povečanje odgovornosti za prepoznavanje, preprečevanje in ublažitev negativnih vplivov, tudi v vrednostnih verigah; izboljšanje dostopa do pravnih sredstev; izboljšanje praks upravljanja podjetij za boljše vključevanje trajnostnosti v odločanje direktorjev in podjetij.

Kakšna je dodana vrednost ukrepanja na ravni EU (subsidiarnost)?

Zaradi razsežnosti EU in globalne razsežnosti težave posamezni ukrepi nekaterih držav članic **niso mogli zadovoljivo doseči ciljev**. Pravila EU imajo boljše možnosti, da ublažijo kratkoročne pritiske na podjetja. Nova pravila EU bi temeljila na obstoječem okviru EU za upravljanje podjetij. Posredovanje EU lahko zagotovi odločno delovanje EU na svetovni ravni.

B. Rešitve

Katere so različne možnosti za dosego ciljev? Ali ima katera od njih prednost? Če ne, zakaj ne?

Obravnavane so bile zlasti možnosti za dolžnost skrbnega pregleda v podjetjih in dolžnosti direktorjev. Neregulativne možnosti so bile izključene, saj so se izkazale za neuspešne in neučinkovite. Kar zadeva skrbni pregled, so bile zaradi neučinkovitosti izključene tudi nekatere regulativne možnosti (na primer dolžnost ali odgovornost, omejena na prvo stopnjo vrednostne verige). Obdržane možnosti se razlikujejo glede na splošni pristop (sektorski – horizontalni) in osebno področje uporabe. **Predlaga se prednostni sveženj možnosti, ki se med seboj dopolnjujejo.** Kar zadeva **skrbni pregled v podjetjih**, bi bila za velike družbe z omejeno odgovornostjo uvedena horizontalna dolžnost skrbnega pregleda (opredeljena glede na dva možna alternativna sklopa meril v zvezi s številom zaposlenih in višino prihodka) v kombinaciji s poenostavljeno ureditvijo, ki bi obravnavala najpomembnejša vprašanja srednje velikih družb z omejeno odgovornostjo in tovrstnih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo v sektorjih, v katerih je večja verjetnost, da se bodo pojavili negativni vplivi na okolje in človekove pravice (sektorji z velikim vplivom). To bi podprla pravila EU o usklajeni civilni odgovornosti in upravnem izvrševanju. Vključena bodo podjetja iz tretjih držav, ki ustvarjajo znaten prihodek v EU. V zvezi z **dolžnostmi direktorjev** bi prednostna možnost za vse družbe z omejeno odgovornostjo (ki jih ureja nacionalno pravo

gospodarskih družb) na usklajen način pojasnila splošno dolžnost direktorjev, da delujejo v najboljšem interesu podjetja. To bi bilo podprto z nekaterimi posebnimi dolžnostmi direktorjev (na primer v zvezi z obvladovanjem tveganj ali sodelovanjem deležnikov) za velike družbe, postopoma pa bi se uvedlo tudi za srednje velike družbe z omejeno odgovornostjo, ki imajo velik vpliv, ter za MSP, ki kotirajo na borzi. Dolžnosti direktorjev, s katerimi se izvaja obveznost skrbnega pregleda v podjetjih, veljajo za ista podjetja, za katera velja ta obveznost. Dodatne posebne dolžnosti direktorjev v zvezi z oblikovanjem strategij z znanstveno utemeljenimi cilji bi veljale za velika podjetja z več kot 1 000 zaposlenimi. To bi dopolnjevala splošna določba, da bi morali **prejemki** olajšati skladnost z novimi pravili ali pa je vsaj ne bi smeli ovirati.

Kakšna so stališča različnih deležnikov? Kdo podpira katero možnost?

Posvetovalne dejavnosti, zlasti javno posvetovanje, ki je prineslo skoraj pol milijona odgovorov, kažejo splošno podporo ciljem ukrepanja EU in večini predlaganih ukrepov. Kar zadeva **dolžnosti direktorjev**, je večina anketirancev iz vseh skupin deležnikov potrdila, da morajo podjetja in direktorji pri sprejemanju poslovnih odločitev upoštevati interese deležnikov, zlasti v zvezi z vključitvijo trajnostnosti v poslovno strategijo, kar so v največji meri podprle nevladne organizacije, sledila pa so jim posamezna podjetja in poslovna združenja. Slednja izražajo zaskrbljenost v zvezi z določanjem izmerljivih ciljev in uravnoteženostjo interesov vseh deležnikov. Kar zadeva **skrbni pregled v podjetjih**, vse skupine deležnikov z veliko večino potrjujejo potrebo po horizontalnem pravnem okviru EU, ki bo zagotavljal usklajenost, enake konkurenčne pogoje in pravno varnost. Prisotna je splošna podpora ambicioznemu pristopu v zvezi z vsebino dolžnosti skrbnega pregleda v skladu s prednostno možnostjo. Za zmanjšanje bremena za MSP se za učinkovite štejejo ukrepi, kot so zbirka orodij, nacionalne službe za pomoč uporabnikom, podpora za krepitev zmogljivosti, vključno s financiranjem, in nezavezujoče smernice. Zdi se, da **prejemki** spadajo med dopolnila, odgovori glede njih pa so nekoliko omejeni.

C. Učinki prednostne možnosti

Kakšne so koristi prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Sveženj prednostnih možnosti bi **podjetjem** omogočil, da izboljšajo finančno uspešnost na podlagi različnih dejavnikov, kot so boljše obvladovanje tveganj, izboljšana učinkovitost poslovanja in prihranki stroškov, večja odpornost ter več inovacij. Vse koristi ne bodo razvidne takoj, nekatere se bodo morda pokazale na srednji do dolgi rok, prav tako ne bodo vsa podjetja, ki spadajo na področje uporabe, imela enakih koristi. Pričakujejo se pozitivni **učinki na človekove pravice**, vključno s pravicami delavcev, **in okolje**, tudi v tretjih državah, v katerih so dobavne verige. S prednostnim svežnjem bi se te koristi učinkovito dosegle.

Kakšni so stroški prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Stroški izpolnjevanja obveznosti za podjetja vključujejo stroške vzpostavitve in izvajanja postopkov skrbnega pregleda ter stroške prehoda, tj. odhodke in naložbe, ki so potrebni za spremembo lastnega poslovanja podjetja in njegovih vrednostnih verig, da se ublažijo negativni vplivi. Dodatni stroški poročanja javnosti bodo nastali le za srednje velika podjetja, ki ne kotirajo na borzi in imajo velik vpliv, saj niso zajeta v predlogu Komisije za direktivo o poročanju podjetij o trajnostnosti. Ocenjeni neposredni stroški izpolnjevanja obveznosti ob upoštevanju števila prizadetih podjetij znašajo od 500 do 680 milijonov EUR enkratnih stroškov in od 1,72 do 2,37 milijarde EUR ponavljajočih se (letnih) stroškov (odvisno od izbranega merila števila zaposlenih in višine prihodka za opredelitev velikih podjetij, za katera veljajo vsa pravila o skrbnem pregledu). Nekatera podjetja (hčerinske družbe, partnerji v vrednostni verigi), ki ne spadajo na področje uporabe pobude, bi nosila posredne (kaskadne) stroške. Dolžnosti direktorjev bodo zajemale enkratne stroške v višini 445 milijonov EUR, vpliv prejemkov na stroške pa je zelo omejen.

Kakšni so učinki na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost?

V okviru prednostnega svežnja so mala in mikro podjetja izključena iz ukrepov skrbnega pregleda; srednje

velika podjetja in podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo so zajeta samo, če so dejavna v gospodarskih sektorjih z zelo velikim vplivom, zanje pa veljajo bolj ciljno usmerjene obveznosti in postopna vključitev. Kot je opisano, se posredni učinek pričakuje za vsa podjetja, ki so del vrednostnih verig; prednostni sveženj torej vključuje ukrepe, s katerimi naj bi se preprečilo, da bi se breme izpolnjevanja obveznosti naložilo MSP, ki so partnerji v vrednostni verigi, poleg tega pa bodo k zmanjšanju stroškov za MSP prispevali tudi dodatni podporni ukrepi. Na splošno bi morala prednostna možnost privesti do izboljšanja odpornosti podjetij in dolgoročne uspešnosti (glej „koristi“), zlasti na srednji do dolgi rok, ter zagotoviti podobne koristi na ravni gospodarstva. Ker je vpliv stroškov v primerjavi s prihodki podjetij razmeroma majhen, se ne pričakuje, da bi ti povzročili znatno negativno izkrivljanje v zvezi s konkurenčnostjo podjetij EU na svetovnih trgih, srednje- in dolgoročni učinki na konkurenčnost pa naj bi bili pozitivni.

Ali bo prišlo do znatnih učinkov na nacionalne proračune in uprave?

V skladu s prednostno možnostjo bi skupni stroški nadzora za javne uprave v vseh državah članicah znašali 0,13 milijona EUR enkratnih stroškov in od 7,86 do 11,2 milijona EUR letno ponavljajočih se stroškov (odvisno od izbranega merila števila zaposlenih in višine prihodka za opredelitev velikih podjetij, za katera veljajo vsa pravila o skrbnem pregledu). Ti izračuni se uporabljajo za nadzorni pregled, ki temelji na tveganju, v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti skrbnega pregleda. Za dolžnosti direktorjev in prejemke se ne pričakujejo dodatni stroški nadzora. Države članice lahko pričakujejo tudi nekaj dodatnih nizkih stroškov pri izvrševanju zaradi sodnih postopkov.

Bo imela pobuda druge pomembnejše učinke?

Zaradi globalnega dosega prek vrednostnih verig bodo prizadeta podjetja in gospodarstva tretjih držav. Pričakujejo se pozitivni učinki na človekove pravice in okolje ter na lokalne skupnosti, in sicer z večjo ozaveščenostjo deležnikov, izboljšanimi praksami, povezanimi s trajnostnostjo, okrepljenim sprejemanjem mednarodnih standardov v državah v razvoju, boljšim dostopom do pravnih sredstev za žrtve ter trajnostnimi naložbami. Morebitni negativni učinki so: stroški izpolnjevanja obveznosti za podjetja iz tretjih držav in poznejše zapuščanje tretjih držav s strani proizvajalcev in selitev na nenadzorovane proizvodne trge; tveganje, da podjetja preidejo na manj tvegane dobavitelje. Ukrepi za ublažitev so opisani.

Sorazmernost

Predlagani ukrepi ne presegajo tistega, kar je potrebno za obravnavanje vzrokov in doseganje ciljev pobude. Breme za podjetja, ki izhaja iz stroškov izpolnjevanja obveznosti, je prilagojeno velikosti podjetja, sredstvom, ki so podjetju na voljo, in profilu tveganja (glej tudi učinke na MSP zgoraj).

D. Spremljanje

Kdaj se bo politika pregledala?

Pet let po prenosu, ob upoštevanju časa, potrebnega za uporabo in zbiranje podatkov.